

5.) Výskumníci

- Ročník:** 7. ročník ZŠ
- Tematický celok:** Sociálne vzťahy v spoločnosti
- Téma:** Štruktúra obyvateľstva
- Téma GV:** Multikulturalizmus, kultúrna identita a kultúrne rozdiely
- Čas:** 45 minút
- Pomôcky:** kartičky s nápismi pozdravov (uvedené nižšie), 8 ks prefotených pracovných listov pre žiakov, fixky, pastelky, prístup na internet (v prípade alternatívnej – náročnejšej verzie aktivity)

Nápisy na kartičky:

Jó napot! – maďarský jazyk	Lačo džives! – rómsky jazyk
Dobrý den! – český jazyk	Dobryj deň – rusínsky jazyk
Добрий день! – ukrajinský jazyk	Guten Tag! – nemecký jazyk
Dzień dobry! - poľský jazyk	Dobar dan! – chorvátsky jazyk

- Ciele:**
- zamyslieť sa nad rozdielmi medzi pojmami „národ“, „národnosť“ (z predchádzajúcej hodiny) a „menšina“
 - získať vedomosti o národnostných menšinách žijúcich na Slovensku
 - vyjadriť svoj vlastný názor a získať kritický postoj k problematike národnostných menšín, vedieť argumentovať a zdôvodniť svoje postoje

Postup:

Evokácia – 5 minút

- 1 Hodinu začnite tým, že sa žiačkam a žiakom prihovoríte pozdravmi v rôznych jazykoch, ktoré máte na farebných kartičkách. Vyzvite žiakov, aby hádali, čo tieto nápisy znamenajú a v akých jazykoch sú napísané. Nechajte ich vykrikovať nápady z miesta a zapisujte ich na tabuľu.
- 2 Po skončení brainstormingu skontrolujte odhady a opravte tie nesprávne. Spýtajte sa triedy, prečo si myslia, že ste ich na úvod dnešnej hodiny pozdravili práve v týchto jazykoch.
- 3 Počkajte, kým žiačky a žiaci prídu na správnu odpoveď – že dané jazyky sú jazykmi menšín žijúcich na Slovensku. V prípade, že na ňu dlho nevedia prísť, pomáhajte im pomocnými otázkami.
- 4 Na záver sa spýtajte žiačok a žiakov, či vedeli, aké menšiny žijú na území Slovenska, a či poznajú nejaké ďalšie okrem tých, ktoré ste spomenuli ako najpočetnejšie.

Uvedomenie - 25 minút

- 5 Rozdeľte žiačky a žiakov do 4 alebo 8 skupín (techniky rozdeľovania do skupín nájdete v úvode príručky). Vyzvite jednu osobu za každú skupinu, aby si vylosovala jednu z vašich kartičiek s nápismi tak, aby nevidela, ktorú kartičku si vyberá. (Pri 4 skupinách sa môžu losovať až 2

kartičky – ideálne vopred pripravené kombinácie výraznejšej/početnejšej s menej výraznou/početnou slovenskou menšinou.)

- 6 Oznámete skupinám, že teraz sa na 15 minút premenia na výskumnícke tímy, ktoré majú za úlohu zistiť o svojej pridelenej menšine niekoľko údajov.
- 7 Rozdajte žiačkam a žiakom pracovné listy a upozornite ich na časový limit 15 minút. Spôsob práce je na nich, avšak treba im poradiť, že v rámci skupiny je dobré prerozdeliť si úlohy a spolupracovať.
- 8 Po 15 minútach vyzvite všetky skupiny, aby postupne prezentovali výsledky svojho výskumu pred ostatnými.

Reflexia - 15 minút

- 9 Pokračujte spoločnou diskusiou v kruhu o jednotlivých zisteniach, hlavne o tých, ktoré si skupiny poznamenali k 3. a 4. bodu v pracovnom liste.
- 10 Pýtajte sa žiačok a žiakov na otázky, ako napríklad:
 - Zamýšľali ste sa aj pred touto hodinou nad životom menšín na Slovensku? Pri akých príležitostiach?
 - Ako a kde ste hľadali informácie k jednotlivým bodom?
 - Na základe čoho si ľudia vytvárajú obraz a názor na jednotlivé menšiny v bežnom živote?
 - Poznáte vy osobne niekoho, kto patrí k nejakej menšine?
 - Zhoduje sa vaša skúsenosť so všeobecnou mienkou o tejto menšine?
 - Ako sa nazývajú názory, ktoré máme o ľuďoch aj bez toho, aby sme ich stretli osobne?
 - Čo sú to stereotypy a predsudky, akú rolu zohrávajú v živote menšín?
 - Chceli by ste vo všeobecnosti patriť k nejakej menšine? Prečo áno, prečo nie?
- 11 Na záver si skúste so žiačkami a žiakmi zopakovať a spoločne definovať pojmy, ako napr. národ, národnosť, národnostná menšina, etnická skupina (viď Ústava SR), stereotypy, predsudky (viď Krátky slovník k témam globálneho vzdelávania). Upozornite žiakov na komplikovanosť rozlíšenia pojmov národ, národnosť a menšina.

- V prípade záujmu sa dá aktivita predĺžiť na dve vyučovacie hodiny. Skomplikovať sa dá tak, že namiesto toho, aby skupiny dostali pomôcky na vyriešenie úloh v pracovnom liste, budú musieť pracovať s internetom, kde si odpovede samostatne vyhľadajú.
- Problematika menšín môže byť v určitom kontexte a regióne citlivou témou, a preto v prípade potreby zvážte zaradenie aktivity, resp. jej pozmenenie. V prípade záujmu venovať sa tejto téme viac do hĺbky, odporúčame v triede premietnuť napr. film „Iné svety“ (recenzia napr. tu: <http://simkova.blog.sme.sk/c/38527/Ine-svety-jednoducho-musite-vidiet.html>) a rozvinúť diskusiu o predsudkoch a stereotypoch.

Riešenie pracovného listu pre učiteľa:

1

jazyk/ slovo	maďarský	rómsky	český	rusínsky	ukrajinský	nemecký	poľský	chorvátsky
deväť	kilenc	ochto	devět	diviať	дев'ять	neun	dziewięć	devet
paradajka	paradicsom	(neexistuje)	rejče	paradajka	помідор	Tomate	pomidor	rajčica
korčule	korcsolya	(neexistuje)	brusle	korčuľi	ковзани	Schrittschuhe	łyżwy	klizaljke
ťava	teve	(neexistuje)	velbloud	ťava	верблюд	Kamel	wielbłąd	deva
pekný	szép	šukar	hezký	šumnyj	мила	schön	ładny	lijepi

2

3

Počet menšín na SVK z r. 2001:

- maďarská menšina: 520 528 ľudí, 9,7% obyvateľstva
- rómska: 89 920 ľudí, 1,7 % obyvateľstva
- česká: 44 620 ľudí, 0,8 % obyvateľstva
- rusínska 24 201 ľudí 0,4%, obyvateľstva
- ukrajinská 10 814 ľudí, 0,2 % obyvateľstva
- nemecká (0,1 %),
- poľská, chorvátska

Zdroje: <http://portal.statistics.sk/>

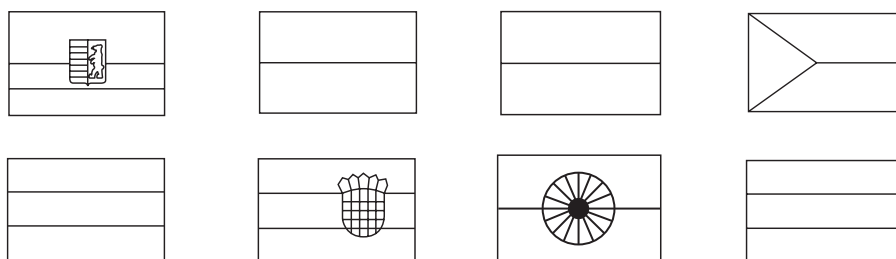
Pracovní list:

Výskumný materiál:

Zoznam slov k úlohe č. 1

Devět, дев'ять, pomidor, Kamel, šukar, мила, teve, (neexistuje), hezký, верблюд, Schrittschuhe, deva, diviať, paradicsom, (neexistuje), řava, schön, wielbłąd, klizaljke, ochto, Tomate, łyżwy, rajčica, velbloud, шумный, korčuľi, neun, ковзани, szér, brusle, помідор, devet, ľadny, korcsolya, (neexistuje), paradajka, kilenc, lijepi, rejče, dziewięć

Obrázky k úlohe č. 2

Zoznam úloh pre výskumné tímy:

1. Nájdite v zozname slov uvedenom vyššie preklady týchto slov v jazyku vám pridelenej menšiny. Naučte sa ich všetci naspamäť.
deväť, paradajka, korčule, řava, pekný
2. Vyberte z obrázkov vyššie typickú vlajku pre túto menšinu a vyfarbte ju.
3. Zistite, približne koľko teraz žije na Slovensku ľudí, ktorí sa hlásia k vašej menšine:
4. Stručne popíšte, aké majú členky a členovia vašej skupiny skúsenosti s touto menšinou?
5. Čo si myslíte, ako ľudia na Slovensku vnímajú túto menšinu?
6. Čo si myslíte, ako sa táto menšina na Slovensku cíti, čo jej tu vyhovuje, a čo jej možno chýba?